UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Prima, an liceat ducere meretricem in vxore[m]? Sic.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

Q Uidam vir. ¶ Caſus. In precedenti cauſa tractatū eſt qualiter ſibi aliquis copulare illā in mr̄imoniū poſſit vel nō poſſit quā prius polluit p adulteriū: Sed q2 meretrix parum diſtat ab adultera: ideo Grat. ſubnectit hāc cauſam.xxxij. incontinenti, in qua oſtendit vtrū meretrix poſſit duci vel non duci in mr̄imoniū: et qualiter adultera poſt pniaz viro valeat reconciliari. Adiūgit etiam de duplici inſtitutiōe mr̄imonij: ꝛ de his qui vel q̄ abortum procurāt. Ut autē hoc ꝛ alia faciat cō petētius premittit thema ꝺ quo octo elicit queſtiones.

a ¶ Quidam vir. Oſtēſum eſt qñ et quis ducere poſſit eam quā p adulterium polluit. in hac cauſa vult oſtēdere vtrū meretricez qs debeat ducere: ꝛ ſi ducta fuerit an ſit vxor appellanda. adiungit etiam de duplici inſtitutiōe mr̄imonij, ꝛ de his que abortū pcurant. Ut autem hec ꝛ alia ꝛc̄. †

b ¶ Originarij. i. ſerui: vt patebit in ſequētibus: tñ originarios non dico ſeruos nec aſſcriptitios. Jo.

† Uel ſic: expediuit ſe de impedimētis, ſcilz adulterij ꝛ violentie: ſupponit de impedimēto ſterilitatis vt autē ꝛc̄. ſm Jo. ꝺ. f.

Q Uod autez. † Hec. q. diuiditur in quatuor partes. In pma p bat per quatuor authoritates ſanctorū patrū ꝙ nullus debet ducere meretricem anteq̄ꝫ peniteat: q2 etiam vxorem adulterā tenere non debet: q2 patronus eſſet turpitudinis. Secunda ibi: Subauditur. Tertia ibi: Econtra vero. Quarta ibi: Cum ergo. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic intitulaꝶ prima qō qua querit an aliquis poſſit ducere meretricem. Et dicendum eſt ꝙ ſic: ſi ſpes eſt de correctione: tamen ſiue ſpes ſit de correctione ſiue non, tenet matrimonium: vt. j. ea. ſi quis. Gratianus tamen pro vtraq; parte allegat.

c ¶ Quod aūt. Hic depingiꝶ prima queſtio: an ſcz quis ducere poſſit meretricē: et eſt dicēdū ꝙ ſic: ſi ſpes habeꝶ de eius correctione: vt. j. capi. vlt. ꝛ extra de eo qui du. in matri. ſignificaſti. immo meretur qui eaz ducit. extra de ſpon. inter opera. ſed ſi nō habetur ſpes de ea, forte nō licite ducitur: tenet tamē matrimonium cum ea. j. ea. q. ꝺ. ſi quis vxorem. allegat tamen prius magiſter ꝙ duci nō poſſit: quia ex quo iam ducta eſt, dimittenda eſt ſi fornicetur: vt. j. e. c. j. ij. iij. ergo a maiori nō eſt de nouo ducenda. hoc arg. habes extra de iureiur. quemadmodum. potius eſt arg. a deſtructione conſequentis.

Mere-trix pōt duci.

¶ Cauſa.xxxij.

Q Uidam vir[a] cum nō haberet vxorem, quandā meretricē ſibi in coniugio copulauit: que erat ſterilis, neptis ingenui, filia originarij[b]: quā cum pater alij vellet tradere, huic auus eam copulauit cauſa ſolius incontinentie. deinde hic penitentia ductus, ex ancilla propria filios ſibi querere cepit. poſtea de adulterio conuictus et punitus, quendam rogauit vt vi vxorem opprimeret ſuā, vt ſic eā dimittere poſſet: quo facto quandam infidelem ſibi copulauit, ea tamē cōditione vt ad chriſtianam religionem trāſiret. Hic primum queritur an meretrix licite ducatur in vxorem? Secundo, an ea que cauſa incontinentie duciꝶ ſit coniunx appellanda? Tertio, cui⁹ arbitriū aliqua ſequaꝶ: an liberi aui, an originarij patris? Quarto, ſi viuēte vxore liceat alicui filios ex ancilla querere? Quinto, ſi ea que vim patitur, pudicitiam amittere comprobetur? Sexto, ſi adulter adulteram poſſit dimittere? Septimo, ſi viuente dimiſſa aliam poſſit accipere? Octauo, ſi infidelem ſub premiſſa conditione licet alicui fidelium in coniugem ducere?

¶ Queſtio. j.

Q Uod autem[c] meretrix i cōiugium duci non debeat, multꝭ authoritatib⁹ ꝛ rationibus probatur. Illa em̄ q̄ adulterij rea conuincitur: niſi poſt peractā penitentiā in coniugij conſortium retineri non debet.

Unde Jo. Chryſo. ait ſuper Mattheum capi. ix.

¶ Patron⁹ turpitudinis eſt qui vxorem ſuam adulteram dimittere noluerit.

S Icut crudelis ꝛ iniqu⁹ eſt q̄ caſtā dimittit vxorem: ſic fatuus eſt et iniuſtus qui retinet meretricē. Patronus[d] em̄ turpitudinis eſt qui celat[e] crimen vxoris.

d S Icut. ¶ Patronus. Hoc intelligo cum ipſa non vult agere penitentiam: vt extra de adul. ſi vir. Item hoc intellige cum notorium eſt vxoris adulteriuz: nec iam ignorantiam ſuam obumbrare poteſt maritus. C. de adulꝶ. ſine metu, argu. ff. de adulꝶ. mariti. j. xxxiij. q. ij. ego. palea eſt. tūc em̄ leno preſumiꝶ et de lenocinio accuſatur. j. e. crimen. non tamē tenetur hoc caſu dimittere eam, ſꝫ denunciare debet ei⁹ crimen ad penitentiam: ſiue occultuz ſit ſiue notoriū ei⁹ crimē dum tamen probare poſſit. Et not. ꝙ in omnibus iſtis capitu. non dicitur ꝙ eaz debeat expellere vel debitum denegare: ſed ſicut dixi, denūciabit eccleſie crimen eius: ꝛ aget de hoc vt illa peniteat: vel agat ſi vult ad ſeparationem tori. Nunquid ergo ante ſententiam eccleſie tenetur ei reddere debitū? hug. dicit ꝙ ſic: q2 nūq̄ꝫ factum ipſum (vt dicit) ſed ſententia priuat aliquem iure petendi debitū. Et eſt argum̄. pro eo extra vt lit. pēd. laudabilem. viij. q. iiij. nonne. xv. q. vlti. cap. vlt. xxxiij. q. ij. ſeculares. xxxv. qō. vj. multorum. et ſatis hoc probabile videtur: quia non debet facere preiudicium marito ſi requiſitus cognoſcat talem vxorem: vt poſtea non poſſit ipſam accuſare: quia tunc potius cognoſcitur ab vxore, q̄ꝫ cognoſcat vxorem. † Alij contrarium dicunt. Ego conſulo ꝙ non reddat niſi ad mandatum eccleſie: ne videatur approbare mores eius: vt. ff. de adulteris. ſi vxor. in fine. Hoc aūt certū eſt ꝙ expellere eā non debet a ſe: etiam ſi notorium ſit eius crimen: vt extra de diuortijs. porro. niſi publice moreretur cum adultero: vel niſi ipſa conuicta ſit per ſententiam: vel confeſſa ſit crimen in iudicio: vt. j. eodem. de Benedicto. et extra de adulteris. intelleximus. et extra de diuortijs ſignificaſti. Quod autem in hoc capitulo dicitur videtur eſſe correctum: vt. C. de adulteris. autenti. ſed hodie. vbi dicitur ꝙ damnatam de adulterio poſſumus reſumere intra biennium: vt. j. ea. quod autem. et capitulo ſequenti. ſed illud cum ſpes eſt de correctione eius. j. ea. capitulo vltimo.

Maritus an poſſit vxorem criminoſam retinere vel an debeat eā accuſare.

† Hanc q. diffuſe tractat Jo an. an. p gl. c. fina. de adul.

e ¶ Qui celat crimen vxoris. Hoc verbum vitium notat. aliud eſt celare: aliud nō indicare. † ff. de furtis. qui vas. §. j.

† Ut. j. e. c. pe. et ca. ſi quis.

Item Hieronymus.

¶ Cauſa fornicationis vir dimittat vxorē, non tamē adulteram ducat.

Dixit dñs in euangelio: Quicunq; dimiſerit [a] vxorē niſi ob fornicationem, et aliā duxerit, mechat᷑: ⁊ qui dimiſſam duxerit, mechat᷑. Sola fornicatio eſt que vxoris vincit[b] affectū: immo cū illa vnam carnē in aliā diuiſerit, ⁊ ſe fornicatione a marito ſeparauerit, nō debet teneri: ne virum q̊q; ſub maledicto faciat, dicēte ſcriptura: q̇ tenet adulterā, ſtult⁹ ⁊ impi⁹ eſt. Ubicunq; igitur fornicatio eſt, vel fornicationis ſuſpicio [c] libere vxor dimitti᷑: ⁊ quia poterat accidere vt aliq̄s calūniā faceret innocēti, ⁊ ob ſecūdam copulā nuptialē veteri copule crimē impingeret: ſic priorē dimittere iube᷑[d] vxorē, vt prima viuente ſecundā non habeat.

Idē in ep̄la Pauli ad Corin.

¶ Sola viri fornicatio vxorē maculat.

In ꝯiugio q̄s poſit⁹ quecūq; pctā fecerit, nō ꝓpriam infuſcāt coniugem: ſed fornicatio vxorē coinquinat: vt iam non ſit viro ſuo licita [e], ſed adultera.

Item Jo. Chryſoſtomus.

¶ Qui vxorē ſuam dimittere adulteram noluerit, duobus annis peniteat ſi ei debitum reddiderit.

Si q̄s [f] vxorē ſuā inuenerit adulterā [g], † ⁊ poſtea deinceps placuerit habere eā in matrimonio, duobus annis peniteat: ideo q̄ cum adultera mixt⁹ ſit, q̄ adhuc crimine ſuo nō eſt purgata: aut abſtineat [h] ſe a matrimonio ei⁹ donec expleat᷑ [i] ſatiſfactio criminis penitētie ſue: ideo, quia poſt ſatiſfactionē penitētie nō mere᷑ vocari adultera. Siſr ſi virū ſuū vxor inuenerit adulterum, nō ad imparia [k] iudicabitur. ‡

Dixit dñs. ¶ Caſus. Probat Hiero. in hoc cap. authoritate euāgelica q̄ vir non debet dimittere vxorem ſuam niſi cauſa fornicationis. ſed ꝓbata fornicatione per teſtes vel violēta preſumptione, eā dimittere poteſt, ne virū maledicto ſupponat: ſed q̄ vir falſam cauſam pretēdere poſſet: ideo ſtatutum fuit vt ſi pro vera cauſa dimitta᷑, tñ viua ea alia nō ſuperducatur.

a ¶ Dimiſerit. q̄d ſupple nō licet.

b ¶ Uincit. i. ligat impedit affectum: vt vxor etiam ſi velit de iure non poſſit exigere debitū a viro. idem eſt de viro. Uel vincit affectum vxoris. i. ſuperat ⁊ remouet affectum qui debe᷑ vxori: et ſunt hec ꝟba ſumpta ex. l. C. de repu. l. j.

c ¶ Suſpicio. hic vide᷑ excipi due cauſe dimittēdi vxorem: in euangelio tātum excipi᷑ vna. ſed quod hic dicit vel ſuſpicio forni. ⁊c̄. nō eſt cauſa dimittēdi: ſed eſt modus ꝓbādi cauſaȝ dimittendi: q̄ per ſuſpicionē ꝓbatur fornicatio, adeo q̄ vxor dimittitur ꝓpter ſuſpicionē fornicationis: vt hic: ⁊ in autenti. vt lice. ma. ⁊ aule. §. penul. vnde ꝓ eodem repūta᷑ fornicatio ⁊ fornicationis ſuſpicio. nam ꝓbata ſuſpicione, ꝓbata eſt fornicatio. quid enim ſi tumeat vēter incognite a viro ſuo, nōne certa erit fornicationis ſuſpicio? ij. q. j. ſi peccauerit. † Uel ſi vir aliquot annis permā‍ſerit in expeditione, ⁊ rediens inueniat puerum anniculum. ff. de his qui ſui vel alie. iur. filium. San. dixit Hiero. male excepiſſe hic duas cauſas dimiſſionis. Sed huic ca. obſtat. ij. q. j. multi. ⁊. q. ij. in ſcriptur᷑. ⁊. vj. q. j. oues. in quibus dicitur q̄ omnis ſuſpicio potius eſt repellenda q̄ꝫ probanda. Sed diſtingue triplicē ſuſpicionem, ꝓbabilem, temerariam, ⁊ violentam: vt dixi. ij. q. j. ca. j. hic ergo de violenta ſuſpicione loquitur. Sed quero ſi contra mulierem probata ſit violenta ſuſpicio: an ipſa admittatur q̄ probet in contrarium? Argu. q̄ ſic. xxxv. q. iij. extraordinaria. vbi contra violentiſſimam probationem admittitur probatio, immo etiam ſimplex iuramentum. Reſpon. q̄ bene admittitur probatio per teſtes, ſed non per ſimplex iuramētum: vt. ſ. xxvij. q. j. nec aliqua. arg. xxij. q. v. hoc videtur.

d ¶ Jubetur. Hoc verbum iubetur non reſpicit quod precedit: ſed quod ſequitur.

In coniugio. ¶ Caſus. Dici᷑ hic q̄ quecunq; peccata vir fecerit preter fornicationem, vxor ꝓpter hoc non coinquinatur: ſed ex fornicatione viri coinquinatur vxor, vt viro ſuo reddatur adultera. idem de vxore adulterante intelligas, vt vir per ipſius fornicationem reddatur immund⁹. Adultera. i. immunda. ſibi. i. vt iam nō ſit viro licitū ab ea debitū exigere. nam vt ait apoſtolus: cum cetera peccata extra corpus ſint, in fornicatione corpus et anima polluuntur.

e ¶ Licita. Donec vir egerit penitentiā. Et ſic patet q̄ ſi alter coniugū adulteratur, reliqu⁹ perdit ius exigēdi: ſed ſm̄ Hu. delinquens tene᷑ alteri reddere debitum: vt no. ſ. e. c. j. Sed obijcio tibi q̄ dicis q̄ fornicanti nō tene᷑ alter reddere debitum: mulier q̄ fornica᷑, perdit ius petendi debitū. ſimil'r vir non hȝ ius petendi debitū in tali muliere. delinquit ergo cognoſcendo eā: vt hic dicitur: et. j. ca. proxi. ſi ergo mulier petat debitū a viro, et vir excipit cōtra eā, q̄ ꝑdidit debitū: ipſa pōt replicare q̄ ⁊ ipſe ſimiliter ꝑdidit debitū. ex̄ de diuor. ſignificaſti. vñ vide᷑ q̄ cum effectu poſſit mulier petere debitū: ſed non eſt ita: q̄ ſi mulier triplicauit, vir poteſt quadruplicare ⁊ dicere: ego ex tua culpa perdidi.

Si q̄s vxorē. ¶ Caſ⁹. Si q̄s deprehēdit vxorē ſuā in adulterio, ⁊ eā ſtatī ante q̄ꝫ peniteat retinet ad vſuȝ carnalē: q̄ ſe adultere nōdū purgate immiſcuit duob⁹ annis ꝯtinuis penitere dȝ, ⁊ ab ea abſtineat donec penitētia criminis exple᷑: vltra autē nō dȝ abſtinere, q̄ poſt peractā penitētiā nō eſt adultera dicēda. vir autē ⁊ vxor i talibus non ad imparia iudicantur.

f ¶ Si q̄s. Hoc ca. intelligit Hu. cū adulteriū vxoris eſt notoriū vel etiā publicū ‡ ꝑ ſentētiā: vel q̄ in iure ꝯfeſſa eſt: ⁊ ita ꝯdēnata, nec tñ deſiſtit adulterari, ⁊ vir ei cōmiſce᷑ incorrigibili. Recte igi᷑ intelliga᷑ cū crimē eſt ita manifeſtū q̄ pretextu ignorātie ⁊c̄. vt dixi. ſ. c. j.

g ¶ Adulterā. Nec ab adulterio deſiſtentem.

h ¶ Aut abſtineat. In ſequenti capi. ſi quis vxorē. eſt et: ſed legas aut pro et: ⁊ erit vna pena. vel ibi lege et ꝓ aut: ⁊ erunt due pene ſub alternatione: vt aut peniteat duobus annis: aut non exigat debitum ab eo donec peregerit penitentiam.

i ¶ Exple᷑. Uel ſaltē inchoe᷑. nā ſi voluerit eā ſibi recōciliare, etiā intra tēp⁹ penitētie ab ea poteſt exigere debitum: vt ex̄ de diuor. ſignificaſti. ⁊ de fur. ex lr̄is. in fi. ex̄ de eo qui cog. conſang. ca. veniens.

k ¶ Ad imparia. Hoc quo ad debitū † non exigendum

Fornicationis ſuſpicio an ſuffi‍ciat ad vxorem dimittēdam.

† Adde q̄modo ꝓbandi adulterium per gl. et Bar. in l. iij. §. fi. ff. q̄d ti. l. et. l. capite q̄nto §. j. ff. de adul.

Uxore adulterāte an perdat vir ius exigēdi.

† Adde q̄ ſit pena mulier᷑ cōmittēt᷑ adulteriū. no. i l. q̄m alexādrū ⁊ i aut. ſed hodie. C. d adulte.

‡ al's iudicant᷑.

‡ Ut q̄ publice mora tur cuȝ adultero. H.

† Ut xxxiij. q. v. §. ex premiſſis. ibi videas

donec alter peniteat. ſimiliter non ad imparia iudicant̄ q̄ ad debitū reddendū, quo ad diuortium, quo ad accuſationem.j.e.q.v.precepit.⁊ ca.chriſtiana.
¶ Subauditur.¶ Hec eſt ſcđa pars.q.in qua ꝓbat per viij.ca.ꝙ meritorium eſt viro eam.ſ.meretricem poſt penitētiam retinere.
Jo.de fan.

miſſa, † ⁊ ex̄.e.tit.literas.in fi.q2 ſatiſdatio maleuolū ꝓpoſitū nō mutat.vt inſti.de ſuſpe.tut.§.vi.
e ¶ Recipere. Non eñ erit compellendus eam recipere cū alij adheſerit.ex̄ de diuor.ſignificaſti.⁊ pōt monaſteriū ingredi ea viuēte: vt.xxvij.q.ij.Agathoſa.

ij.ps. ¶ Caſus. Iſte.§. reſpicit illud ꝙ dictū eſt.ſ.in cap.dixit.vbi dr̄ ꝙ nō debet tenere ⁊ iubet̄ dimittere. Dicit nūc Gra.intelligendū eſſe niſi illa velit ab adulterio recedere: q̄ caſu vir poteſt eā retinere nullū periculū ei illaturus.ad qđ inducit ſeq.ca.
a ¶ Subaudit̄. Reſpicit hoc qđ dicit in ca.ſicut.vbi dixit q̄ retinet.
De Bñdicto. ¶ Caſ⁹. Significatū fuit Pelagio ꝙ Benedict⁹ vxorē alienā illicite detinebat. quare precipit ſubdiacono ſuo vt illos punire nō differat caluatos abinuicē ſeparando.⁊ illum migrare.i.mittere debeat ad Apulie defenſorē. Illā vero ſi maritus eam recipere voluerit, ſub cautela eam recipiat.ſ.p̄ſtita cautione ꝙ eam nō ledat etiā crimen ſimile non cōmittentem.ſi vero maritus eā recipere noluerit, mandat papa vt in monaſterium detrudatur.

Subauditur[a], niſi ab adulterio mulier recedere voluerit: q̄ caſu vxorē ſuā vir recipere pōt nullū periculū ei illatur⁹.

Unde Pelagius papa Melleo ſubdiacono.

¶ Poſt penitētiam adulterij vxorē vir poteſt recipere.

De Benedicto q̄q3 quē vxorē alienā indicaſti facinoroſo ſuſtuliſſe ſpiritu, et in ſuā hacten⁹ preſumere detinere conſortiū: ſi hoc rerū veritas habet, iubem⁹ experientie tue vt eū cū ipſa quoq3 adultera diſtricte nō differas mactare[b], ⁊ caluatos[c] abinuicē ſeparare, et illū q̄dē ad Luciū defenſorē in Apulie ꝓuincie patrimoniū ſine dilatione migrare. Illā vō, ſi q̄dē marit⁹ ſu⁹ ſine dolo aliquo forte accipere voluerit, tua ordinatione ſub cautela[d] recipiat: nullū ei dūtaxat de cetero ſimile cōmittenti periculū illatur⁹. ſi vō omnino eā recipere[e] noluerit: in alium[f] quēdam locū in quo ei non liceat male viuere, prouida eam diſpenſatione conſtitue.

Itē ex penitētiali Theo.

¶ Qui adultere debitū reddit, tribus annis peniteat.

Si quis vxore3 ſuam ſcit adulteram, ⁊ nō vult dimittere eā, ſ3 i matrimonio habere, trib⁹ ānis peniteat: ⁊ q̄3diu penitet, abſtineat ſe ab illa.

Item Auguſt.ad pollētium lib.ij.

¶ Adulterio purgato per penitentiam, poteſt fieri reconciliatio coniugij.

Quod autē tibi durū videt̄ vt poſt adulterium recōcilietur coniunx: ſi fides[g] adſit, nō erit durum. Cur eñ adhuc reputamus adulteros quos credim⁹, vel baptiſmate ablutos, vel penitētia eſſe ſanatos? Hec crimina i veteri lege nullis ſacrificijs mūdabant̄[h] q̄ in lege noui teſtamēti ſine mūdatione[i] legali mūdant̄: ⁊ ideo tūc oīno ꝓhibitū eſt ab aliq̄ cō taminata3 accipere vxorē, q̄3uis David[k] Saulis filiā[l] quam pater eiuſdē mulieris ab eo ſeparatā dederat alteri, tanq̄3 noui teſtamēti p̄figurator[m] ſine cūctatione receperit. Nunc autē poſtea q̄3 Chriſt⁹ ait adultere. Nec ego te ꝯdēnabo, vade deinceps noli peccare: q̄s nō intelligat maritū debere ignoſcere qđ videt ignouiſſe deū ābor?

† Ubi ſ hoc. ⁊ ex̄ ꝺ pigno.ca. vlt.i gl. ij.⁊ ex̄ vt li.nō conteſ. q̄m.§.i aliis.in glo.et eo t̄c.

f ¶ In alium. Pena adulterij etiam ſm̄ leges cōmutata eſt in intruſionem monaſterij.C. de adul.auten.ſed hodie.
Si quis vxorem ⁊c̄.
Quod autem. ¶ Caſ⁹. Pollētius dicebat durum ſibi videri ſi poſt baptiſma vel penitentiam adulter vel adultera reconcilietur. Augu. autem ꝓbat ꝙ non debet durum ſibi videri. nam q̄3uis in veteri teſtamento adulteriū nullo ſacrificio purgaretur: tamen David noui teſtamēti prefigurator vxorem ſuam alij male traditā, ſibi recōciliauit benigne. chriſt⁹ etiā adulteram penitentem non condēnauit ſine mundatione, id eſt ſine exteriori ſacrificio legali, ſed ſola penitentia. j.reg. xviij.c
g ¶ Si fides.i.credulitas, ſc3 vt credātur peccata per penitentiā deleri: vel fides.i.certitudo ⁊ ſpes correctionis continētie ei⁹. Joan. viij.b.
h ¶ Mūdabant̄.

b ¶ Mactare.i.punire.
c Et caluatos. Pānis abſciſſis.i.dehoneſtatos ⁊ tonſuratos, ſicut moris eſt in q̄buſdā locis, q2 veſtes ⁊ capilli inciduntur eis in ignominiā ante ⁊ retro.
d ¶ Sub cautela. Cū non dicat̄ hic que cautio preſtari debeat a viro, videtur ꝙ nuda ſufficiat, cum talis cautio firmiſſima dicatur; vt.j.de ꝯſe.diſt.iiij.primum.arg. ad idem.ſ.xvij.q.ij.ſi quis incognitus.nomen enim cautionis per ſe poſitum, nudam ꝓmiſſionem deſignat.C. de verb.ſigni.ſancimus. Sol.ſi mulier nihil allegat de ſuſpicione viri, dico ſufficere nudam promiſſionem, ſi autem dicit eū eſſe ſuſpectū, oportet vt idonea cautio ei preſtetur, ſc3 fideiuſſores vel pignora, vel etiā iuramentum. ſi forte illud magis timet vir: vt.xvij.q.iiij.metuentes.ſi vero tanta ſit ſeuitia viri, vt nulla cautio videatur ſufficere, tunc non eſt ei reddenda, ſed alicui honeſte matrone committenda: vt extra de reſtitu.ſpolia.ex tranſ- Uxor a viro ſeparata ſub qua cautiōe eſt ei reſtituēda.

Quo ad penā tēporalē: immo ſola venialia dimittebant̄ per cerimonialia.de pe.diſt.vj.c.j.
i ¶ Sine mūdatione legali.ſed ſola penitentia.
k ¶ Q̄3uis David. Hiſtoria legit̄ in libro Regū ꝙ Saul dixit ad David: Quicūq3 mihi centū ꝓputia Philiſtinorū portabit, habebit filiā meā. David autē ducentos Philiſteos occidit, ⁊ eorū preputia preſentauit Sauli: et ſic filiā ſuā Michol accepit in vxorē, proceſſu autē temporis fugit David a facie Saulis, ⁊ tunc vxorem David dedit Phalti filio Lays. Deinde mortuo Saule cū fili⁹ ſuus Hiſboſeth redargueret Abner principem militie de ꝯcubina patris ſui, indignat⁹ eſt cum eo: vnde Abner reconciliatus eſt cum David, ⁊ Michol vxorem ſuā ſibi reduxit, ⁊ ſecutus eſt eam Phalti vir ſuus plorans vſq3 Bahurim: non enim cognouerat illam, eo ꝙ illa diligens David, ſemper triſtis extiterat.
l ¶ Saulis filiam.ſc3 Michol.
m ¶ Prefigurator.p̄figurauit ꝙ mulier poſt penitētiā

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

debeat viro reconciliari.xxxi.q.j.§.ſed obijcitur.
a ¶ Penitentis. Uidetur ergo ꝙ non poſſit mulier de adulterio accuſari poſt penitẽtiã: qđ falſum eſt.j.xxxij.q.ij.admonere.ſed poſt baptiſmũ non: vt videtur ibi: qꝛ ibi plenior fit remiſſio quo ad omnẽ penã etiam temporalẽ: arg.de conſe.diſtin.iiij.ſine penitentia. Arg.contra ex̃ de diuort.gaudemus. Sed dic ꝙ licȝ excipi poſſit de adulterio primo cõmiſſo poſt baptiſmũ: non tñ accuſari, qꝛ exceptio eſt fauorabilis, accuſatio eſt odioſa.ij.q.vij.accuſatio.

Adultera etiaȝ poſt penitentiã accuſari põt.

post penitentiã peccata q̃ cõmiſimꝰ, abſcondit ꝛ dimittit, noſtram penitentiã ſuſcipiendo libenter.
d ¶ Reuertitꝛ. Si ergo iuraui me ad diẽ certũ ſoluturũ pecuniã: lȝ poſt ſoluã, nõ deiero, qꝛ iam ad ꝟitatẽ redeo: ſicut ſi ſub pena ꝓmiſi aliquid nec ſolui, pena cõmiſſa eſt: ſi tñ poſt ſoluo, liberor a pena.ff. de arbi.l.vl. Quãdo pena cõmittatꝛ, vel qñ purgetꝛ, no. in di.dñi mei.† hu. Itẽ eſt hic argu.ꝙ aliqͦs põt mutare cõfeſſionẽ ſuã, maxime incontinenti: vt ex̃ de teſt.cogẽ. preterea. vel anteqȝ ſit ſcripta.ex̃ de ceſſi.olim. dummodo nõ fiat calũnioſe: vt.ff.đ inter.act. de etate.§.vlt. Argu.cõtra ex̃ de conceſ.prebẽ.ꝛ ec.non va.poſt electionẽ. et ex̃ vt ec.bene.vt noſtrũ. et.iiij.q.iij. Item qui falſo.

Iurans ſoluere certo tẽpore ſi poſt ſoluat, nõ eſt periurus.

† De hꝰ no.ff.ſi qͦs cau.l.ꝛ ſi poſt.in gl.ipſo iure.

nec iaȝ ſe debere adulterã dicere, cuiꝰ penitẽte[a] crimẽ deletũ eſt a deo. Itẽ de adulterinis coniugijs. ¶ De eodẽ.

NOn erit turpis neqȝ difficilis etiã poſt patrata atqȝ purgata adulteria reconciliatio ꝯiugij vbi ꝑ claues regni celoꝝ non dubitatꝛ fieri remiſſio peccatoꝝ: nõ vt poſt viri diuortiũ adultera reuocetꝛ, ſed vt poſt Chriſti conſortiũ adultera[b] non vocetur.

Item Ambroſius.

¶ Cum fornicationis vitium excluditur, caſtitatis virtꝰ adſciſcitur.

CUm renunciatꝛ[c] improbitati, ſtatim adſciſcitꝛ virtus. Egreſſus enim malitie virtutis operatur ingreſſum: eodẽqȝ ſtudio quo crimen excluditꝛ, innocẽtia copulatꝛ.

Item Gregorius.

¶ Non habetur fallax apud deum qui ad veritatẽ penitendo reuertitur.

APud miſericordẽ nãqȝ iudicem nec ille fallax habebitur qui ad veritatẽ reuertitur[d] etiam poſtqȝ mentitꝛ: quia omnipotens deus dum libenter noſtram penitentiam ſuſcipit, ipſe ſuo iudicio hoc qđ errauimus abſcondit.

Quod ſi in adulterio perſeuerare elegerit: patronus turpitudinis, ꝛ lenocinij reus maritus habebitur, niſi eam adulterij ream facere voluerit. Unde in.ix. libro.C. de adult. et ſtupro. Imperatores Seuerus ꝛ Antoninus. Crimen lenocinij contrahunt qui deprehenſam in adulterio vxorẽ[e] in matrimonio detinuerũt, non qui ſuſpectam habuerunt adulteram. Hoc in mulieribus non obtinet: non eñ eis permittitꝛ maritos ſuos adulterij reos facere. Unde in li.eo. ꝛ ti.eo. Idẽ imperator. Publico iudicio nõ habẽt mulieres adulterij accuſationem[f], qͣuis de

NOn erit. Caſus. Non eſt turpis recõciliatio adulteri vel adultere cum adulteriuȝ eſt per penitẽtiam purgatũ: qꝛ iam ꝑ Chriſtuȝ facta eſt remiſſio peccatoꝝ: nec dicitꝛ vt adultera in malitia perſeuerãs reuocetur, ſed ꝙ poſt penitentiã nõ debet adultera reputari.
b ¶ Adultera. manens.

CUm renũciatur. ¶ Caſꝰ. Queſitum fuit ab Ambro. quãdo dicatꝛ fieri bonus qui a pctõ recedit. Et reſpõdet ꝙ ſtatim ꝛ ſine aliquo interuallo: quia ex quo peccatũ excluditur, virtus ſtatim ingreditur.
c ¶ Cũ renũciatꝛ. Si eñ ꝑ ianuã peccati intrat diabolꝰ, ſtatim Chriſtꝰ recedit. de pe.di.ij.ſi eñ inqͭt. Et argue ꝙ infuſionẽ gratie precedit remiſſio peccatoꝝ naturalꝛ.i. intellectu, ſȝ tamẽ tẽpore ſimul ſunt. ſic ergo priꝰ deſinit quis eſſe vitioſus, qȝ incipiat eſſe virtuoſus.xciij.q.iiij. quid faciet. bonꝰ eñ ꝛ malꝰ ſimul aliqͦs eſſe nõ poteſt. de pe.di.j.§.ſi autẽ. arg.ff.de here.inſti.quotiẽs.§.ſiqͦs ita dixerit. Itẽ nec poteſt qͦs eſſe in medio ſtatu: qꝛ oĩs q̃ nõ diligit, odit: vt de pe.di.ij.§.qͣcunqȝ ab illa originali.in fi. Sed obijcitꝛ, nõne peccatũ dimittitꝛ penitẽti? qđ ſi eſt ita, cum habẽti peccatũ dimittatꝛ pctm̃, ergo penitẽs eſt peccator. ꝛ ita videtꝛ ꝙ virtꝰ ꝛ vitiũ ſimul ſint, vel aliq̃ tẽpore intermedio ſit qͦs ſine adulterio, qđ ſtare non põt. Lau. Ego dico oẽs queſtiones tales eſſe duplices, iſti infunditur gr̃a, iſti dimittuntꝛ pctã. eſt eñ infuſio cõpoſita ꝛ ſimplex: ſicut hec eſt duplex, lupꝰ egreditꝛ ſyluã. ſi eñ intelligatꝛ de cõpoſita egreſſione: vtraqȝ iſtarũ eſt vera: lupus egreditꝛ ſyluã: lupꝰ eſt in ſylua. ſecꝰ ſi de ſimplici egreſſione. ſimilꝛ vtraqȝ iſtarũ eſt vera: iſti infunditꝛ gr̃a, iſti remittitꝛ pctm̃. ſilꝛ hic diſtinguendũ eſt: hec res preſcribitꝛ ante.xxx.an. hec res nõ preſcribitꝛ ante.xxx.an.

j.reg.xviij.c

Ioan.viij.b.

Bonꝰ et malꝰ qͦs ſimul eſſe non poteſt.

APud miſericordẽ. ¶ Caſꝰ. Apud deũ bonꝰ habetꝛ ꝛ non fallax q̃ peccatũ penitendo dimittit. ipſe eñ

¶ Crimen lenocinij. ¶ Caſꝰ. Dicitꝛ in hac.l.ꝙ leno eſt qui vxorẽ publice in adulterio deprehẽſam detinet. ſecus autẽ eſt ſi ſuſpectam de adulterio detinet.
e ¶ Uxorẽ. Nõ tñ penã adulterij ſuſtinet q̃ matrimoniũ ſuũ contẽnit, et vxoreȝ delinquere patitꝛ, ꝛ ꝯtaminatione non indignatꝛ: vt.ff.de adul.l.ij.§.lenocinij. Crimẽ autẽ lenocinij pluribꝰ modis committitꝛ. cõmittit lenociniũ q̃ queſtuaria mãcipia hȝ, qꝛ nõ eſt hoc minus qȝ proprio corpore queſtum facere: vt.ff.de ritu nup.l.palã.§.lenociniũ. Itẽ eſt etiam leno qui ſciẽter ducit damnatam adulterã, vel qui reconciliat ſibi adulteram: vt.C.de adul.l.caſtitati. vel q̃ ſciẽter tenet adulteram: vt hic qui recipit pecuniam, ꝑ adulterio vxoris ſue: vt.ff.de adul.l.ij.§.lenocinij.

Lenociniũ multiplꝛ cõmittitꝛ.

¶ Hoc in mulieribꝰ. ¶ Caſus. Per quedam ca.ſupradicta permiſſum eſt viris accuſare vxores de adulterio. Nunc dicit Gra.ꝙ mulieribus hoc non permittitur vt viros ſuos de adulterio accuſent: quod probat per.l.ſequẽtem. Uel expone hoc, ſcȝ ꝓpter quod non dicantur lene ſi viros adulteros retinent.
¶ Publico. ¶ Caſus. Dicitꝛ in hac.l.ꝙ ſi mulier ad penam capitalẽ virũ ſuũ voluerit accuſare de adulterio ꝙ non admittitꝛ: lȝ de thoro violato cõqueri velit: qͣuis vir iure mariti contra eam admittatur.
f ¶ Accuſationem. ſed non vſqȝquaqȝ negatꝛ mulierẽ poſſe virum accuſare. ‡ ſed dicitꝛ nõ equo modo cũ viro accuſationem de adulterio poſſe proponere. vnde recte ſubditur. Non idem priuilegium ꝛc. vir eñ iure mariti, ſcilicet ſine inſcriptione, ſine metu calumnie, infra.lx.dies vtiles mulierem de adulterio accuſat: vt.iiij.qõe.iiij. ſȝ nũqđ

‡ Adde ꝙ mulier ad effectuȝ pene imponẽde viro ad ſeparationem thori poteſt maritũ accuſare. no.Cy.i.l.j.C.đ adul. Spec.i eo.ti.ꝟ.

.§.aliquãdo.qđ nõ facit mulier.alias vir ⁊ mulier ad pa ria iudicantur: vt.j.ea.qõ.v.precepit.⁊.c.chriſtiana.⁊.§. e.q.c.ſiquis vxorẽ.ſed poſt.lx. dies nõ poteſt eã niſi iure cõmuni accuſare: niſi abſens ſit ꝓpter rẽpublicã: q̃ tũc admittitur: et reſtituitur ad illos.lx.dies. Et eſt iſte caſ⁹ ſpecialis in quo maiores reſtituuntur, ⁊ non minores ff.ex q̃.cau.ma.ſi q̃ nuiti.ff.de adul. miles .§. quidã. et ff.de mino.auxiliũ. Sed qđ hic dicit, nõ videtur tenere ſm iura noſtra. nã ſicut maritus vxorem ſic vxor maritum licite accuſat ⁊ inſcribit contra eũ, et obligat ſe ad penã talionis: ⁊ hoc quando coram ſeculari iudice agit, ſed ſi agit corã eccleſiaſtico, nõ inſcribit: vt ex̃ de procu. tue. et lex idem videt dicere in aut. vt li.ma. ⁊ auie.§. q̃ ꝓo.⁊.§. cauſas. coll.viij. Miror tamen quare Innoc. dicat ꝙ coram ſeculari iudice ſit inſcribendum: cum hodie pena ſecularis cõmutata ſit in eccleſiaſticã penã: vt C.de adulte. autẽ. ſ3 hodie. vnde etiã ſm leges dico ꝙ vxor poſſit accuſare virũ, cũ tantum eccleſiaſtica ſit pena adulterij. ſed dic ꝙ ideo ⁊ hodie tenetur vir inſcribere, q̃ ingreſſus in monaſteriũ morti equiparaẗ. † Uel dic ꝙ l3 commutata ſit pena adulterij quãtum ad mulierẽ: nõ tñ quantum ad virum. Sed eſto ꝙ vir accuſat mulierẽ, ⁊ ſuccumbat: ‡ ex quo vir obligauit ſe ad penam talionis, ⁊ nõ ꝓbat: ergo ⁊ vir cõdemnabiẗ ſicut mulier cõdemnaretur ſi eſſet cõuicta. ſ3 mulier cõuicta detrudeẗ in monaſterium: ergo ⁊ vir. ⁊ ſic aliqñ cogitur recedere ab vxore ſua abſq3 cauſa fornicatiõis. ſm hoc quicunq3 vult ſeparari ab vxore ſua accuſabit eam: vt cũ ſuccubuerit, poſſit recedere ab ea: ⁊ ſic alia via eſt cõſecutus qđ deſiderauit: qđ eſt cõtra id.xxxiij.q.v. hec imago.extra de ꝓcu.tue. Rñ. bene cõcedo ꝙ eodẽ modo cõdemnatur vir quo mulier. Mulier enim nõ cogiẗ intrare religionem niſi viro placuerit: ſic nec vir cõdemnatus cogitur intrare religionem niſi mulieri placuerit. Uel intellige quod dicit decre. ꝙ debet inſcribere, verum eſt quantum ad hoc vt lucretur donationem propter nuptias vel dotem.

a ¶ Nõ idẽ. in iure mariti. Uel nõ idem. id eſt nullum priuilegium apud ſecularem iudicem.

b ¶ Priuilegium. Quidã dñi dicunt ꝙ etiã vxor virum accuſare poteſt de adulterio, ‡ ſed non cum priuilegio: q̃ tenebitur ad talionem: ⁊ hoc innuit hic. Alij dicunt ꝙ non poteſt, vt Io. et intelligunt autẽticas illas per quas dicunt veteres leges eſſe abrogatas in auten, vt fratrũ filij.§.vl.col.ix. et in auẗ. vt lib.ma.⁊ auie.§.q̃ vero ⁊.§. cauſas.col.viij. in quibus videtur ꝙ eque vxor virũ ſicut vir vxorem poteſt accuſare per illam.l.C.de repu.cõſenſu. vt cum agit ad ſeparationem thori, vt lucreẗ donationem ꝓpter nuptias: nõ tamen vt vir in corpore puniatur: et ad hoc tantum agiẗ ſcđm canones.

† vt no. xvj.q.j. placuit ij C. de epiſ.et cler. deo nobis archi.

‡ Adde qualiẗ ſumaẗ ſuccumbẽs in accuſatione adulterij.no. glo.et Bar. in l.q̃uis in ver. gladio C.de adul.

‡ Dic ꝙ ſic ad effectũ pene ipõnẽde viro ad ſeparationẽ thori: ñ pene legalis.con: cor. ñ ꝑ Cy. in l.j.C.de adul.

matrimonio violato q̃ri velint, lex Iulia declarat: q̃ cũ maſculis iure mariti accuſandi facultatẽ detuliſſet, non idẽ [a] feminis priuilegiũ [b] detulit. Si ergo (vt ex his colligiẗ authoritatib⁹) adulterã retinere nulli ꝑmittiẗ, multo minus in coniugiũ duci licebit cuius pudicitie nulla ſpes habeẗ. debet enĩ inter coniuges ſeruari fides ⁊ ſacramẽtũ: que cũ defuerint nõ coniuges ſed adulteri appellãtur. Unde Augu. ſcribit contra Iulianum.lib.j.

¶ Ueritas nuptiarum nõ conſiſtit in cõmixtiõe maris ⁊ femine.

Non enĩ in ſola (vt deliras) cõmixtione maris et femine nuptiarum veritas eſt q̃uis ſine illa cõmixtione nuptie filios procreare non poſſint: ſ3 alia ſunt ad nuptias ꝓprie pertinentia, quib⁹ ab adulterijs nuptie diſcernuntur: ſcil3 ſicuti eſt thori coniugalis fides: ⁊ cura ordinate filios ꝓcreãdi, ⁊ (que maxima eſt differentia) bonus vſus mali [c], hoc eſt bon⁹ vſus cõcupiſcẽtie carnis: quo bono adulteri male vtunẗ. Hec ſunt bona quibus cõmendanẗ nuptie, et ab illicito vſu diſcernunẗ. E contra vero Ambroſius improbare nuptias videtur dicens.

¶ Prime vel ſcđe nuptie hac authoritate improbari videnẗ.

Nuptie terrã iplẽt: ꝟginitas [d] paradiſum. S3 hoc intuendũ eſt duntaxat iuxta hebraicã ꝟitatẽ ꝙ ſcriptura in primo ⁊ tertio ⁊ quarto ⁊ quinto die ⁊ ſexto explet; operibus ſingulorũ dierũ dixit. Et vidit de⁹ ꝙ bonũ eſſet, in ſcđo die hoc oĩno ſubtraxit: nobis ĩtelligẽtiã tribuẽs nõ eẽ bonũ duplicẽ numerum, q̃ ab vnione diuidat, ⁊ prefiguret federa nuptiarũ. Uñ [e] ⁊ in arca Noe oĩa aĩalia q̃cũq3 bina ingrediunẗ,

¶ Si ergo. ¶ Caſus. Infert Grat. ex ſupradictis ꝙ ſi null⁹ d3 adulteram retinere: multo minus in cõiugem d3 duci, ſi ſpes correctionis nõ habetur de ipſa: cum inter coniuges fides ⁊ ſacramẽtum debeãt obſeruari. ⁊ ad hoc inducit: ſequẽs ca.

Non ei. ¶ Caſus. Julian⁹ dicebat ꝙ non erat verum et perfectũ mr̃imoniũ ſine cõmixtiõe carnali. in qua opinione videtur fuiſſe Gratia: nus, et quidã alij: cõtra quos loquiẗ Aug. dicens ꝙ veritas matrimonij poti⁹ conſiſtit in fide, prole, et ſacramento: q̃3 in carnis commixtione.

c ¶ Uſus mali.i. pruritus concupiſcentie. Et nota. ꝙ ſunt quatuor ſpecies vſus Eſt bon⁹ vſus boni: vt integritas que deo vouetur. Eſt et malus vſus boni: cum quis cõtinet propter inanem gloriam. Et bonus vſus mali, cũ concupiſcentia arctatur circa matrimonium. Eſt et malus vſus mali, cum quis vagatur ad meretrices vt.e.q. iiij.meretrices.

¶ E contra vero. ¶ Hec eſt.iij. pars.qõ. in qua laudat et prefert ꝟginitatẽ matrimonio: nõ tamẽ improbantur nuptie. ita intelligas ſequentia ca. Io. de fan.

Nuptie terrã implent. ¶ Caſus. Ambro. tria in hoc capitu. inducit ad diſſuaſionem bigamie. Primum quia hoc facit virginitas in celis, quod matrimonium in terris. Scđm quia ſicut opus ſecunde diei non meruit benedictionem: ita nec ſecunde nuptie. Tertium: quia nec in beſtijs approbata eſt bigamia: cum tantum immunda animalia ſub binario ingreſſa ſint in arcam. Sic Beneuentanus poſuit hunc caſum. Et quod dicitur ibi, aliud ſacramentum.i. alia ſignificatio. Hoc, ſcilicet quia nec ⁊c.

d ¶ Uirginitas. Nõ ideo hoc dicit, vt ſole virgines habeant paradiſum: ſed quia facilius: argu.j.proxi.cã.q.v qui ſitit. Uel quia virginitas eſt ſoror angelorum, vbi omnes erunt virgines, vel continentes: neq3 nubent: neq3 nubentur: vt.xxxj.q.j.quod ſi.

e ¶ Unde. Sc3 ad oſtendendum ꝙ binarius numerus non bonam habet ſignificationem: ſed ſignum diuiſionis et reprobationis.

iij.ꝑs.

Gen. j.b. Eccl. xxxix.

Uirginitas eſt ſoror angelorum.

immūda[a] ſunt: impar[b] numerus eſt mūdus: q̄zq̄z in duplici nūero intelligaẜ ꝛ aliud ſacramentū[c], ꝙ nec in beſtijs q̄dē ꝛ immūdis auib⁹ bigamia comprobata[d] ſit. bina em̄ ꝛ bina ingrediunẜ immunda, ꝛ ſeptena q̄ mūda ſunt: vt haberet[e] noe poſt diluuiū qđ impari numero ſtatim deo poſſet offerre.

Uerum hoc ad exhortationē non ad neceſſitatem obſeruande virginitatis refertur.

Unde Ambroſius ait,

Uirginitas cōſilio ſuadeẜ, non ex imperio precipitur.

Integritas corporis expetēda a nobis eſt: quā ego pro conſilio ſuadeo, non ꝑ imperio precipio. Sola eſt[f] enim virginitas que ſuaderi poteſt, imperari non poteſt. Res magis voti[g] q̄z precepti eſt. Cum ergo in meretrice (vt diximus) nulla ſpes fidei, nulla ſit certitudo pudicitie: patet ꝙ non eſt in coniugium ducenda. Sed obijciẜ, Rhaab Hiericontina quāuis eſſet meretrix, tamen principi de tribu Juda eſt copulata coniugio: de qua chriſtus poſtea naſci dignat⁹ eſt. Oſee quoq̄z duodecim prophetaꝝ primus[h] ex precepto domini coro hordei[i] meretricem emit, quam ſibi in coniugio ſociauit. Sed aliud eſt meretricē ducere † vel adulteram retinere quam tua conſuetudine caſtitate et pudicitia exornes: atq̄z aliud aliquā earum habere quam nullo pacto a luxu carnis ſue reuocare valeas. hoc enim penitus prohibetur: illud laudabiliter factum legitur.

Unde Hieronymus ſuper Oſee lib. j.

Non eſt peccatū meretricē ducere vxorem.

Non eſt culpād⁹ Oſee ꝓpheta ſi meretricem quā duxit, ad pudicitiā cōuertit: ſed potius laudādus ꝙ ex mala bonam fecit. Nō em̄ qui bonus ꝑmanet polluiẜ ſi ſocietur[k] malo: ſed q̄ mal⁹ eſt, in bonū conuertiẜ ſi boni exēpla ſectetur[l]. Ex quo itelligim⁹ nō prophetā perdidiſſe pudicitiā fornicarie copulatū: ſed fornicariam ſumpſiſſe pudicitiam quam antea non habebat.

Queſtio. ij.

a Immūda ſunt. Immūda vocauit moyſes in lege aīalia que nō ruminabāt: vt porci: et que non habebant vngulas fiſſas: vt equi: ꝛ in natantibus q̄ non habebant ſquamas. et generaliter que lex comedi prohibuit.

b Impar numerus eſt mūdus. Id eſt ſub impari numero ingrediūtur munda in arcam.

c Et aliđ ſacramentū. Ab illo ſcz quod ꝛc̄.

d Cōprobata. Senſus eſt, Adeo reprobatur bigamia, ꝙ nec etiaz in beſtijs immundis inueniebatur cum quo bigamia contrahi poſſet, ſi alter comparum moreretur.

e Ut haberet. Reddit rationem quare mūda ſunt ingreſſa ſub impari numero vt ex illis poſſet aliq̄đ offerre. vbi enim paritas eſſet: ibi non poẜat diuidere maſculum a femina.

Uerū hoc ¶ Caſus. Quia Ambr. videbaẜ dicere q̄dam que videntur īprobare nuptias: ideo Gratiañ. dicit quo caſu intelligatur ſcz de conſilio: ad quod inducit ſequens ca.

Integritas.

f Sola eſt. Hec dictio ſola, determinat hoc verbum ſuaderi. i. ſolummodo ſuaderi poteſt (imperatur enim fides, ſpes, charitas, humilitas) niſi aliqui feciſſent ſibi preiudicium vel vouendo, vel ſumendo ſacrum ordinem. xxvij. q. j. vt lex. quandoq̄z etiam imperatur continentia ratione delicti, vt in penitētibus, vxoricidis, et inceſtuoſis: vt dixi. s̄. cauſa proxi. q. j. in prin. ꝛ. c. ſicut.

g Uoti. Argu. ꝙ monachi vel canonici nō poſſunt inuiti compelli ad diſtrictiorem vitam: quia res eſt magis voti q̄z ꝓcepti, et magis libere voluntatis: q̄z coactionis. arg. diſt. lxxiiij. ca. ij. ꝛ. xx. q. iij. preſens.

Cum ergo ¶ Hec eſt quarta pars. q. in qua ſoluit magiſter et dicit ꝙ ſi deſinit meretricari, pōt duci vxor al'as non. Jo. de fan.

Caſus. Infert Gratia. ex ſupradictis ꝙ meretrix nō eſt in coniugium ducēda cum nulla ſpes correctionis ſit in ipſa. Sed ſtatim obijcit de Rhaab meretrice, que fuit coniugio copulata: de qua etiam per ſucceſſionem chriſtus naſci dignatus eſt. et de Oſee, qui meretricē emit, quam ſibi matrimonio copulauit. Sed Gratian⁹ ſoluit dicens aliud eſſe meretricem ducere, vel adulteram retinere: aliud eſt aliquam earum habere que non poteſt a luxuria refrenari. Primum licet: ſecundum autem non. et ad hoc inducit ſequens capitulum.

Rhaab. ¶ Hiſtoria. Ut legitur in libro Joſue, Rhaab recepit exploratores iſrael in domū ſuam: ꝛ cum quererentur ad mortem abſcondit eos: ꝛ deinde dimiſit per funē de feneſtra domus ſue q̄ muro ciuitatis inherebat. poſtea cuz ciuitas capta eſſet ſaluata eſt dom⁹ Rhaab, et Salomon dux de tribu Juda duxit eam in vxorē.

Oſee. ¶ Hiſtoria. Legitur ī Oſee ꝙ dixit dominus ad eum Uade ꝛ ſume tibi vxorem fornicariā: et fac tibi filios fornicationuz: quia fornicans fornicabiẜ terra a domino. ꝛ abijt, et accepit Gomer filiaz de Balaim: que cōcepit et peperit filiū. Et iterum dixit domin⁹ ad eū. Uade dilige mulierez dilectā amico ꝛ adulteram, ſicut diligit dn̄s filios iſrl', et diligunt vinatia vuarum, ꝛ ipſi reſpiciūt ad deos alienos. ꝛ dixit oſee: Eā emi mihi q̄nde cim argēteis, ꝛ coro hordei, et dimidio coro tritici ‡ et dixit ad eā, Dieb⁹ mlt̄ẜ expectabẜ me nō fornicaberis, et nō eris cum viro.

h Primus. Non ratione temporis, ſed ordinis. liber enim primus ponitur inter. xij. prophetas.

i Coro hordei. et. xv. argenteis, et dimidio coro tritici. Joannes.

Non eſt culpandus. ¶ Caſus. Excuſat Hierony. in hoc capiẜ. Oſee contrahentem cum meretrice dicens eum propter hoc non eſſe culpandum, ſed potius laudandum: quia malam conuertit in bonam: nec corruptus eſt ex ſocietate fornicarie, ſed fornicaria pudicitiā aſſumpſit.

k Societur malo. Societas enim inter bonum ꝛ malum contrahi poteſt, vt ex ſocietate boni malus edificetur: ſicut emptio veneni valet ſi tale ſit quod adiectione alterius materie vſui eſſe poteſt. ff. de contrahen. emp. quod ſepe. §. veneni.

l Exempla ſectetur. Argumen. ꝙ malum additum bono nō corrumpit illud, ſed potius ſumit naturam boni. argum. j. e. qō. ij. quicquid. et extra de conſecra. eccle. quod in dubijs.

Oſee. j. ꝛ. iij. a.

† Hic ſoluit Gratias nā ducere meretricez in vxorē vt a meretricio reuoceẜ ſcīm eſt ſed eaz ducere cū adulterij eſt dānabile ita io. de tur.

‡ al'as hordei.

Societas iter bonū et malum cōtrahi poteſt.